

Obsah

Předmluva ke 2. vydání	V
Úvodem	VII
Seznam použitých zkratk	XV
Část první. Historický vývoj problematiky rozporu se zákonem a dobrými mravy a úvod do problematiky v moderním právu	
Kapitola I. Rozpor se zákonem v historické perspektivě – problematika právních úkonů <i>contra legem</i>	3
Kapitola II. Právní úkony <i>in fraudem legis</i>	7
Kapitola III. Rozpor s dobrými mravy v historické perspektivě	10
Kapitola IV. Úvod do problematiky v moderním právu	17
Část druhá. Problematika rozporu se zákonem a dobrými mravy v jednotlivých vybraných právních řádech	
Kapitola I. Spolková republika Německo	25
1. Rozpor se zákonem	25
1.1. Úvod	25
1.2. Právní úkony směřující k obcházení zákonného zákazu	28
1.3. Právní norma stanovící zákonný zákaz	31
1.4. Kritéria zákonného zákazu	32
1.5. Právní následky porušení zákonného zákazu	33
1.6. Právní následky v oblasti kondikčního práva	35
1.7. Věcné oblasti původu zákonných zákazů	36
2. Rozpor s dobrými mravy	37
2.1. Úvod	37
2.2. Vymezení pojmu dobrých mravů	39
2.3. Proměnlivost a jednota dobrých mravů	41
2.4. Konkretizace prvků rozporu s dobrými mravy	42
2.5. Zajištění uznávaných hodnotových řádů	43
2.6. Ochrana před nepřipustnými omezeními svobody rozhodování	48
2.7. Ochrana proti zneužití hospodářské převahy	52
2.8. Ochrana před poškozováním třetích osob	53
2.9. Ochrana před hrubým porušením rovnováhy v závazkových vztazích	55
2.10. Relevance zavrženíhodné pohnutky jako subjektivního faktoru pro rozpor s dobrými mravy	57

2.11. Ochrana před nepřiměřenou komercializací	58
2.12. Okamžik rozhodný pro posouzení rozporu s dobrými mravy	58
3. Lichva	59
4. Právní následky rozporu s dobrými mravy	61
Kapitola II. Rakousko	64
1. Úvod	64
2. Rozpor se zákonem	66
3. Rozpor s dobrými mravy	69
4. Typické okruhy nedovolených právních úkonů	71
4.1. Případy uvedené v § 879 odst. 2 a 3 ABGB mimo lichvy	71
4.2. Lichva	73
4.3. Dohody proti instituci manželství a sexuální morálce	74
4.4. Nedovolené zásahy do osobní sféry	74
4.5. Nepřípustná omezení v obchodě a poškození práv třetích osob	75
4.6. Ostatní případy	76
Kapitola III. Švýcarsko	77
1. Úvod	77
2. Protiprávnost obsahu smlouvy	79
2.1. Rozpor s pozitivním právem	79
2.2. Rozpor s veřejným pořádkem	81
3. Rozpor s dobrými mravy	82
3.1. Obecně	82
3.2. Základní skupiny aplikace korektivu dobrých mravů	83
4. Ochrana před nepřiměřenými omezeními ochrany osobnosti	85
5. Právní následky rozporu smlouvy s čl. 20 OR a čl. 27 odst. 2 ZGB	86
6. Lichva (nepřípustné zvýhodnění jedné strany)	89
Kapitola IV. Řecko	91
Kapitola V. Turecko	93
Kapitola VI. Anglie	95
1. Úvod	95
2. Smlouvy příčíci se zákonu	97
3. Smlouvy protiprávní v systému common law na základě rozporu s veřejným pořádkem	102
4. Jednotlivé typy protiprávních smluv v systému common law	106
4.1. Smlouvy, jejichž předmětem je spáchání trestného činu, deliktu nebo podvodu na třetí osobě	106
4.2. Smlouvy, které jsou v rozporu se sexuální morálkou	107
4.3. Smlouvy ohrožující veřejnou bezpečnost	108
4.4. Smlouvy ohrožující výkon spravedlnosti (činnost soudů)	110
4.5. Smlouvy, jejichž předmětem je korupce ve veřejném životě	111
4.6. Smlouvy o daňových podvodech	111
5. Právní následky protiprávnosti smluv	112
5.1. Význam vědomosti stran o protiprávní povaze smlouvy	112
5.2. Právní následky smlouvy, která je protiprávní od samého počátku ...	113

5.3. Právní režim související (následně) smlouvy založené nebo vycházející z protiprávní a neplatné smlouvy	116
5.4. Problematika smluv řídících se cizím právem, které jsou v rozporu s anglickým veřejným pořádkem	117
5.5. Právní režim smluv, jejichž naplnění má sloužit protiprávnímu záměru jedné ze stran	117
6. Smlouvy neplatné v systému common law na základě rozporu s veřejným pořádkem	118
6.1. Smlouvy o vyloučení soudní jurisdikce	118
6.2. Smlouvy ohrožující instituci manželství	119
6.3. Smlouvy o omezeních v obchodě	120
7. Právní režim následků smluv dotčených neplatností v systému common law na základě rozporu s veřejným pořádkem	127
Kapitola VII. Skotsko	129
1. Úvod	129
2. Protiprávnost	129
2.1. Protiprávnost v systému common law	130
2.2. Rozpor se zákonem	132
3. Rozpor s veřejným pořádkem	133
Kapitola VIII. Irsko	136
Kapitola IX. Spojené státy americké	137
1. Úvod	137
2. Koncept veřejného pořádku jako základ doktríny nevymahatelnosti	138
3. Nevymahatelnost smluv v systému common law	142
4. Jednotlivé okruhy právně nepřipustných smluv v systému common law	142
4.1. Smlouvy týkající se spáchání trestného činu, deliktu či způsobení újmy třetím osobám a smlouvy související	142
4.2. Smlouvy o omezeních v obchodě	144
4.3. Smlouvy týkající se sféry rodinných vztahů	145
4.4. Smlouvy ohrožující výkon spravedlnosti	148
4.5. Smlouvy ohrožující výkon veřejné moci (jiné veřejné moci než moci soudní)	150
4.6. Smlouvy o podvodech či újmách vůči třetím osobám	151
5. Rozpor se zákonem a koncept veřejného pořádku	154
6. Právní následky smluv nevymahatelných (neplatných) pro rozpor s veřejným pořádkem či pro rozpor se zákonem	158
Kapitola X. Francie	159
1. Úvod	159
2. Právní nedovolenost předmětu a kauzy smlouvy	160
2.1. Obecně	160
2.2. <i>Ordre public</i>	162
2.3. Dobré mravy	164
2.4. Právní následky nedovolené kauzy či předmětu smlouvy	165
3. Právní úkony <i>in fraudem legis</i>	165
4. Nepřipustné znevýhodnění na základě smlouvy a lichva	166

Kapitola XI. Nizozemí	169
Kapitola XII. Belgie	172
Kapitola XIII. Česká republika (Československo)	175
1. Právní pozice za obecného zákoníku občanského z roku 1811	175
1.1. Smlouvy <i>contra legem</i>	176
1.2. Smlouvy proti dobrým mravům	178
1.3. Právní následky smluv proti zákonnému zákazu a dobrým mravům	180
2. Právní pozice za občanského zákoníku z roku 1950 a občanského zákoníku z roku 1964	181
2.1. Socialistický přístup občanského zákoníku z roku 1950	181
2.2. Právní úkony přičítací se zákonu podle občanského zákoníku z roku 1950	183
2.3. Právní úkony přičítací se obecnému zájmu podle občanského zákoníku z roku 1950	184
2.4. Následky neplatnosti právních úkonů podle občanského zákoníku z roku 1950	185
2.5. Právní pozice za občanského zákoníku z roku 1964	186
2.6. Pohled na problematiku ze současné perspektivy	189
 Část třetí. Jednotlivé obsahové korektivy právních úkonů a typické okruhy jejich aplikace v komparativním pohledu	
Kapitola I. Rozpor se zákonem	205
1. Úvod	205
2. Rozpor se zákonem v moderním právu	206
3. Rozpor se zákonem v kontinentálním právním systému	207
3.1. Východiska přístupu k problematice	207
3.2. Vymezení pojmů „zákon“ a „zákonný zákaz“	209
3.3. Postavení korektivu „rozporu se zákonem“ v právním řádu a vazba na doktrínu o tzv. pružné neplatnosti	211
3.4. Možnost aplikace soudcovského moderačního práva a související otázky	212
3.5. Další související otázky	213
4. Rozpor se zákonem v systému common law	214
4.1. Povaha systému common law	214
4.2. Role legislativy a zákona v systému common law	215
4.3. Vymezení zákonných zákazů a vazba na právní následky rozporu ..	216
4.4. Povaha právních následků rozporu se zákonem	218
 Kapitola II. Rozpor s dobrými mravy a veřejným pořádkem	220
1. Dobré mravy a veřejný pořádek jako kritérium na hranici systémů právních a mimoprávních norem	220
2. Náčrt systematiky v moderním právu	221
3. Rozpor s dobrými mravy a veřejným pořádkem v kontinentálním právním systému	222
3.1. Povaha korektivů dobrých mravů a veřejného pořádku	222
3.2. Vymezení dobrých mravů a veřejného pořádku	223

3.3. Možná klasifikace věcných oblastí aplikace dobrých mravů	226
3.4. Role veřejného pořádku v kontinentálním právu	227
4. Rozpor s veřejným pořádkem v anglo-americkém právu	228
4.1. Východiska a koncept veřejného pořádku v anglo-americkém právu	228
4.2. Aplikace korektivu veřejného pořádku	229
4.3. Vymezení věcných oblastí aplikace veřejného pořádku	231
Kapitola III. Právní úkony <i>in fraudem legis</i>	233
1. Postavení úkonů <i>in fraudem legis</i> ve středoevropských právních řádech	233
2. Úkony <i>in fraudem legis</i> v ostatních sledovaných právních řádech	235
Kapitola IV. Nepřípustné (nepřiměřené) znevýhodnění založené smlouvou a lichva	237
1. Východiska a relevance chápání problematiky v rámci dobrých mravů a veřejného pořádku	237
2. Historický vývoj problematiky	238
3. Lichva a nepřípustná smluvní nerovnováha v současném právu	240
Kapitola V. Typické okruhy právních úkonů (smluv), které narážejí na výhradu veřejného pořádku či dobrých mravů	244
1. Sexuální a rodinná morálka	244
1.1. Sledované oblasti jako jádro dobrých mravů	244
1.2. Ochrana sexuální morálky	245
1.3. Ochrana rodinné morálky	247
2. Smlouvy týkající se spáchání trestného činu, deliktu, způsobení újmy či narušení právního postavení třetích osob a smlouvy související	250
2.1. Smlouvy týkající se spáchání trestného činu nebo deliktu a smlouvy související	251
2.2. Smlouvy o narušení právního postavení třetích osob	252
3. Ochrana před nepřípustnými omezeními svobody rozhodování a smlouvy o tzv. omezeních v obchodě	254
3.1. Úvodní výklad	254
3.2. Ochrana osobní svobody rozhodování	255
3.3. Ochrana hospodářské svobody rozhodování	256
4. Smlouvy ohrožující veřejnou sféru a výkon veřejné moci	262
4.1. Charakteristika této věcné oblasti	262
4.2. Ochrana veřejné (státní) moci	262
4.3. Ochrana soudní moci	263
Kapitola VI. Právní následky rozporu právních úkonů se zákonem, dobrými mravy a veřejným pořádkem	266
1. Právní následky rozporu právních úkonů se zákonem	266
1.1. Stanovení východisek a problémů	266
1.2. Srovnání kontinentálního a anglo-amerického přístupu	266
1.3. Prosazující se doktrína tzv. pružné neplatnosti	268
2. Právní následky rozporu právního úkonu s dobrými mravy a veřejným pořádkem	270
3. Právní následky v oblasti kondikčního práva	272

Kapitola VII. Shrnutí výsledků a jejich srovnání s přístupem k problematice v československém a českém právu	274
1. Shrnutí přístupu moderního práva	274
1.1. Historické pozadí a právně politická kontinuita s obecným zákoníkem občanským	274
1.2. Historická a právně politická diskontinuita se socialistickým právem	276
2. Návrh řešení pro české právo	278
2.1. Právně politické předpoklady otevřenosti českého právního řádu ..	278
2.2. Věcné podněty a možnosti inspirace	279
3. Závěry ze srovnání moderních právních řádů	282
3.1. Shodné a rozdílné body v obecné rovině	282
3.2. Evropská a globální harmonizace a kompatibilita	284
Použitá literatura	289
Věcný rejstřík	295